

TATJANA POVALEC*

Koji bar odabrati?

Nakon napornoga dana najljepše je opustiti se u omiljenome baru s omiljenim pićem. Imenica *bar* engleskoga je podrijetla, prihvaćen u hrvatskome jeziku, i označuje lokal u kojemu se poslužuje piće ili hrana te lokal u kojemu se može čuti glazba ili koji nudi koji umjetnički ili drugi sadržaj. Zbog toga nije dovoljno reći samo da se ide u bar, nego je bitno reći i u koji. Hoće li to biti mjesto za jutarnju kavu, sa živom glazbom i plesom ili mjesto u kojemu možete nešto na brzinu pojesti – izbor je vaš. Bogatstvo izbora dovodi i do bogatstva naziva što, nažalost, dovodi i do nekih nedoumica u njihovu zapisivanju.

U analizi pisanja riječi *bar* uz koju drugu riječ nailazimo na primjere njihova sastavljenoga i nesastavljenoga pisanja te pisanja sa spojnicom. Prije nego se spomenu primjeri, ukratko ćemo podsjetiti na pravila koja rješavaju dvojbu o tome treba li što pisati kao jednorječnicu bez spojnice, jednorječnicu sa spojnicom ili višerječnicu.

Prema *Hrvatskome pravopisu* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje kao jedna riječ pišu se dvije sastavnice koje označuju jedan pojam i imaju jedan naglasak, a, između ostalog, nastale su dodavanjem hrvatskoga ili stranoga prefiksa ili prefiksoida. Kao dvije riječi pišu se, među ostalima, imenice koje imaju vlastiti naglasak i sklonjive su te se sa spojnicom pišu riječi od kojih je prva nesklonjiva, svaka ima svoj naglasak, ali označuju jedan pojam.

U stručnoj literaturi možemo vidjeti kako se najčešće piše naziv za određenu vrstu bara, ali i uočiti određene nedosljednosti. Naime, nazivi za vrstu bara najčešće se pišu sa spojnicom, nesastavljeno se piše nešto manji broj takvih naziva, a potvrđene su (i prihvaćene) i višerječnice u kojima se nalaze pridjev i imenica. Riječ *minibar* jedini je primjer u pregledanoj literaturi sastavljenoga pisanja naziva (i to jedino u pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, koji *mini* u tome slučaju smatra prefiksoidom, a ne nesklonjivim pridjevom).

Već u samoj raščlambi stručnih naziva (vidi tablicu *Pisanje naziva za vrste barova prema pregledanome korpusu*) vidljive su neke nedoumice. Najčešće se hotelski bar u kojemu se u pravilu konzumiraju aperitivi, liker i crna kava u praksi zapisuje kao *aperitiv-bar*, a ne *aperitiv bar*, kako se najčešće piše u stručnoj literaturi, ali i u *Velikome rječniku hrvatskog jezika* Vladimira Anića. Kao što je već rečeno, da bi se riječi pisale nesastavljeno, one

* Autorica je nastavnica Hrvatskoga jezika u Ugostiteljsko-turističkome učilištu u Zagrebu.

moraju imati svoje naglaske i (obje) moraju biti sklonjive (npr. N *čovjek zvijer*, G *čovjeka zvijeri*). Budući da to u nazivu *aperitiv-bar* nije slučaj, nego je riječ o prvoj nesklonjivoj i drugoj sklonjivoj sastavnici, mora ga se pisati sa spojnicom. Takvo pravilo trebalo bi primjenjivati i u primjerima *automat-bar*, *program-bar*, *salata-bar*, *sendvič-bar*, *tapas-bar* i *varijete-bar*.

Mjesta na kojima se poslužuju mlijeko i mliječni proizvodi nema mnogo, no mnogo je načina zapisivanja njihova naziva. Ako je prvi dio složenice neprilagođena strana riječ, onda ćemo pisati npr. *caffè-bar*, odnosno ukošenim slovima napisati taj dio polusloženice. Tako bi trebalo pisati i *cabaret-bar* (iako se u literaturi javlja i *kabaret-bar*), *disco-bar* (potvrđen je i *disko-bar*), *espresso-bar*, *grill-bar*, *lounge-bar*, *restaurant-bar*, *singles-bar*, *snack-bar*.

U skladu s normama hrvatskoga standardnog jezika trebalo bi dati prednost nazivu mliječni bar pred nazivom milk-bar. Primjeri koji potvrđuju takav način tvorbe su američki bar, automatski bar (umjesto *american bar*, *automat-bar* i *automat bar*), hotelski bar, noćni bar, plesni bar i restoranski bar (umjesto *restaurant bar* i *restaurant-bar*).

Također se pojavljuje različito pisanje naziva za hladnjak opskrbljen alkoholnim i bezalkoholnim pićima – *minibar*. U literaturi se navodi isključivo pisanje sa spojnicom, što nije u skladu s normama hrvatskoga standardnog jezika jer je riječ o prefiksoidu stranoga podrijetla. Riječ je se o vezanome leksičkom morfemu: on ima svoje leksičko značenje, ali ne dolazi samostalno. Tako prefiksoid *mini-* potječe iz latinskoga jezika te označuje što maleno ili kratko (lat. *minimus* 'najmanji'). Vezani leksički morfemi (prefiksoidi) pišu se sastavljeno s imeničkim dijelom složenice, pa se tako piše i *minibar*.

Pregledani korpus pokazuje podosta nedosljednosti u pisanju stručnoga nazivlja, a nazivi sa sastavnicom *bar* tek su jedan primjer (slično je i s imenicom *hotel*). Prednost bi svakako trebalo dati svezi pridjeva i imenice, no ako to nije moguće, svakako bi jedinice s prvom nesklonjivom sastavnicom trebalo pisati sa spojnicom. Jednorječnice s vezanim leksičkim morfemima su rijetke, a njihove se sastavnice pišu sastavljeno. Ipak nije tako teško izabrati pravi bar, i jezično i praktično.

Pisanje naziva za vrste barova prema pregledanome korpusu:

nesastavljeno pisanje	pisanje sa spojnicom		pridjev + imenica	sastavljeno pisanje
<i>american bar</i>	aperitiv-bar	moka-bar	američki bar	minibar
aperitiv bar	automat-bar	piano-bar	automatski	
automat bar	cabaret-bar	pivo-bar	bar	
<i>cabaret bar</i>	caffè-bar	quick-bar	hotelski bar	
<i>caffè bar</i>	<i>caffè-bar</i>	Quick-bar	mliječni bar	
lounge bar	caffè-bar	restaurant-bar	noćni bar	
milk bar	disco-bar	seks-teatar-bar	plesni bar	

program bar	disko-bar	sendvič-bar	restoranski bar
restaurant bar	espresso-bar	singles-bar	
salata bar	grill-bar	snack-bar	
sendvič bar	kabaret-bar	sok-bar	
snack bar	kafe-bar	toples-bar	
tapas bar	koktel-bar	varijete-bar	
varijete bar	mini-bar		

Preporučeno pisanje naziva za vrste barova:

pisanje sa spojnicom	pridjev + imenica	sastavljeno pisanje
aperitiv-bar	američki bar	minibar
<i>caffè</i> -bar (iako bi bolji bio potvrđeni, ali mnogo rjeđi naziv kafe-bar)	automatski bar	
disko-bar	hotelski bar	
<i>espresso</i> -bar	mliječni bar	
<i>grill</i> -bar	noćni bar	
kabare-bar	plesni bar	
koktel-bar	<i>quick</i> bar	
<i>lounge</i> -bar	restoranski bar	
moka-bar		
piano-bar		
pivo-bar		
program-bar		
salata-bar		
seks-teatar-bar		
sendvič-bar		
<i>singles</i> -bar		
<i>snack</i> -bar		
sok-bar		
tapas-bar		
toples-bar		
varijete-bar		